

**Глухівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №6
Глухівської міської ради Сумської області**

**Протокол засідання педагогічної ради
№13**

**від 31.05.2023 року
(змішаний формат)**

Голова засідання: Говоруха Т.М.

Секретар: Прохода Л.В.

Присутні : 77 осіб (список додається)

Відсутні: 3 (з поважних причин)

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Про нагородження учнів 5-8-х та 10-х класів Похвальним листом «За високі досягнення в навчанні» (Доповідачі: Шершень Л.М., заступник директора з НВР; класні керівники 5-8-х, 10-х класів).
2. Про визначення списку претендентів на нагородження медалями учнів 10-х класів за підсумками річного оцінювання 2022/2023 навчального року. (Доповідачі: Говоруха Т.М., директор закладу; Колтачихіна О.В. та Кебець С.М., класні керівники 10-А та 10-Б класів; Шершень Л.М., заступник директора з НВР).
3. Про стан викладання предмету «Захист України» у 2022/2023 навчальному році. (Доповідачі: Шершень Л.М. та Лагута О.П., заступники директора з НВР та ВР; Пилипенко Н.В. та Абрамчук О.М., учителі предмету «Захист України»).
4. Різне.

1.СЛУХАЛИ:

Говоруху Т.М., директора закладу, яка наголосила, що згідно звітної документації наданої класними керівниками 5-8-х, 10-х класів, маємо певний список здобувачів освіти, які закінчили 2022/2023 навчальний рік з балами високого рівня з усіх предметів, передбачених навчальною програмою. Тому, відповідно наказу МОН України від 07.02.12 року № 115 «Про внесення змін до Положення про похвальний лист «За високі досягнення у навчанні» та Похвальну грамоту «За особливі досягнення у вивченні окремих предметів» та Положення про Похвальний лист «За високі досягнення у навчанні», нагороджуються Похвальним листом учні:

5-А класу

- Г
- К_
- К
- К
- К
- М

- 3

- I

- III

- III

5-Б класу

- Т

- С

5-В класу

- А

- Б

- К

- К

- Л

5-Д класу

- Р

- О

6-А класу

-М

6-Б класу

- Ж

- К

- Г

- III

6-В класу

- Б

- О

- Ф

- X

- III

- III

7-А класу

- П

- III

8-Б класу

- П

- Ю

8-В класу

- Т

- П

- О

8-Г класу

- X

10-А класу

- Н

- 3

- С
- 10-Б класу
- Б
 - Ж
 - Л
 - П

УХВАЛИЛИ:

1. Нагородити Похвальним листом «За високі досягнення у навчанні» учнів, які мають річне оцінювання високого рівня (10-12 балів) з усіх предметів у 2022/2023 навчальному році, за списком (додаток додається).
2. Класним керівникам 5-8-х, 10-х класів зробити відповідний запис в класних журналах та особових справах вищезгаданих учнів.

РЕЗУЛЬТАТИ ГОЛОСУВАННЯ:

За – 77

Проти – 0

Утрималися – 0

2.СЛУХАЛИ:

Шершень Л.М., заступника директора з НВР щодо схвалення списку учнів-претендентів на нагородження медалями учнів 10-х класів за підсумками річного оцінювання 2022/2023 навчального року. Лариса Миколаївна наголосила, що згідно наданої інформації класними керівниками 10-х класів, у результаті перевірки класних журналів 10-х класів, відповідно звітної документації наданої вчителями-предметниками, маємо список учнів-претендентів 10-х класів, на нагородження медалями за підсумками річного оцінювання, а саме:

- золотою медаллю «За високі досягнення у навчанні»:

10-А клас

- Нанай Іван Сергійович,
- Заставська Софія Олегівна,
- Сухенко Вероніка Михайлівна;

10-Б клас

- Бадуліна Анастасія В'ячеславівна,
- Журомська Анна Вікторівна,
- Левшенюк Кіра Ігорівна,
- Прохода Катерина Олександрівна.

Також, Лариса Миколаївна засередила увагу на об'єктивності оцінювання учнів-претендентів на нагородження медалями у 2023/2024 навчальному році.

УХВАЛИЛИ:

1. Схвалити список учнів-претендентів 10-х класів на нагородження

- золотою медаллю «За високі досягнення у навчанні»:

10-А клас

- Нанай Іван Сергійович,
- Заставська Софія Олегівна,
- Сухенко Вероніка Михайлівна,

10-Б клас

- Бадуліна Анастасія В'ячеславівна,
- Журомська Анна Вікторівна,
- Левшенюк Кіра Ігорівна,
- Прохода Катерина Олександрівна,

за підсумками річного оцінювання 2022/2023 навчального року.

2. Заступнику директора з НВР Шершень Л.М. посилити контроль за об'єктивністю оцінювання знань учнів упродовж 2023/2024 навчального року.

РЕЗУЛЬТАТИ ГОЛОСУВАННЯ:

За – 77

Проти – 0

Утрималися – 0

3.СЛУХАЛИ:

Шершень Л.М., заступника директора з НВР, яка ознайомила присутніх з довідкою щодо стану викладання предмету «Захист України» у 2022/2023 навчальному році (додається).

УХВАЛИЛИ:

1. Програму предмета „Захист України у 2022/2023 навчальному році вважати виконаною.
2. Учителям предмету „Захист України” Абрамчуку О.М. та Пилипенко Н.В:
 - 1) організувати роботу щодо підготовки навчально-матеріальної бази предмета „Захист України” до нового 2023/2024 навчального року.

До 26.08.2023

- 2) спланувати роботу щодо вивчення стану викладання предмета „Захист України” у 2023/2024 навчальному році.

До 26.08.2023

3. Класним керівникам 9-х класів розробити і затвердити плани заходів, в основу яких покласти військово-патріотичне виховання молоді, піднесення престижу військової служби та професії захисника Вітчизни.

До 01.09.2023

4. Проводити з юнаками 10-11-х класів військово-професійну орієнтацію, роз'яснювальну роботу щодо вступу випускників школи до військових ВНЗ України.

Упродовж 2023/2024

5. Забезпечити виконання всіх організаційних заходів щодо проведення навчально-польових занять з юнаками та дівчатами 11-х класів у 2023/2024 навчальному році.

РЕЗУЛЬТАТИ ГОЛОСУВАННЯ:

За – 77

Проти – 0

Утрималися – 0

4.СЛУХАЛИ:

Шевченко О.О., учителя початкових класів, яка поділилася з досвідом роботи щодо питання «Опрацювання задач на рух у початковому курсі математики» (доповідь додається).

УХВАЛИЛИ:

1. Інформація взяти до відома.

2. Упроваджувати в практику кращі наробки колег закладу та висвітлювати їх на сторінках друкованої продукції та інтернет-ресурсах.

РЕЗУЛЬТАТИ ГОЛОСУВАННЯ:

За – 77

Проти – 0

Утрималися – 0

**Голова засідання
Секретар**

**Тетяна ГОВОРУХА
Лілія ПРОХОДА**

до протоколу засідання
педагогічної ради
від 31.05.2023 №13

Список педагогічних працівників,
які присутні на засіданні педагогічної ради

Говоруха Т.М.
Калиновська І.М.
Шершень Л.М.
Курган О.Г.
Надточій С.М.
Хоменко О.В.
Лагута О.П.
Гришанова С.М.
Кардашова Н.В.
Макаєва С.О.
Курган К.О.
Солонуха І.П.
Ємельяненко Л.В.
Черепньова Л.В.
Колтачихіна О.В.
Юріна Г.М.
Самощенко Л.А.
Самощенко М.О.
Самощенко Л.О.
Забара О.В.
Зінчук О.В.
Білевщук Ю.А.
Кебець С.М.
Грудіна Н.М.
Абрамчук О.М.
Гайдук О.М.
Тюльпа О.І.
Сірик О.Г.
Хабенко В.Д.
Петленко Л.М.
Чала О.В.
Соболь Т.П.
Сугоняка О.І.
Шум С.О.
Гапонько Т.М.
Прохода Л.В.
Бобирьова С.Б.
Боровик О.В.
Протасенко Ю.С.
Павлова А.А.
Васянович Я.В.
Сугоняка О.І.
Кирпичко Л.В.
Малорошвило І.В.
Пилипенко Л.М.
Дерпа Г.І.
Карпицька О.В.
Сердюк Л.М.
Чмирькова О.Б.
Муковоз О.Г.
Хоруженко І.Ф.
Кадикова Н.В.
Кордюков Д.В.

Пусь Л.О.
Пилипенко Н.В.
Полушкін А.А.
Самощенко М.О.
Хоменко О.В.
Чеботарьова О.І.
Шевченко О.О.
Шумара Н.М.
Старцева Н.О.
Білярцева Н.О.
Гололобова Н.В.
Горбань Н.В.
Ковальова Ю.В.
Дубина К.С.
Ющенко Т.М.
Ющенко З.Б.
Забара О.О.
Бут Г.Н.
Капоріна О.В.
Чала О.В.
Худан Т.Г.
Худан М.Ю.
Жеба Н.О.

Додаток питання №1
до протоколу засідання
педагогічної ради
від 31.05.2023 №13

**Список учнів 5-8-х, 10-х класів,
які за підсумками річного
оцінювання 2022/2023 навчального року,
нагороджуються Похвальним листом
«За високі досягнення у навчанні»**

5-А класу

- Г
- К_—
- К
- К
- К
- М
- З
- І
- Ш
- Ш

5-Б класу

- Т
- С

5-В класу

- А
- Б
- К
- К
- Л

5-Д класу

- Р
- О

6-А класу

-М

6-Б класу

- Ж
- К
- Г
- Ш

6-В класу

- Б
- О
- Ф
- Х
- Ш

- Ш

7-А класу

- П

- Ш

8-Б класу

- П

- Ю

8-В класу

- Т

- П

- О

8-Г класу

- Х

10-А класу

- Н

- З

- С

10-Б класу

- Б

- Ж

- Л

- П

Довідка

щодо вивчення питання «Про стан викладання предмета «Захист України» у 2022/2023 навчальному році» по Глухівській загальноосвітній школі І-ІІІ ступенів №6 Глухівської міської ради Сумської області

Викладання предмету «Захист України» у 2022/2023 навчальному році здійснюється для учнів 10-11-х класів, відповідно до нормативних документів:

- Конституція України
- Укази Президента України
- Закони України
- Постанови Кабінету Міністрів України, постанови Верховної Ради України
- Накази Міністерства освіти і науки України
- Листи Міністерства освіти і науки України.

Головною метою вивчення навчального предмета «Захист України» у 2022/2023 навчальному році були:

- ознайомлення учнівської молоді з основами нормативно-правового забезпечення захисту України, цивільного захисту та охорони життя і здоров'я;
- усвідомлення учнівською молоддю свого обов'язку щодо захисту України;
- набуття знань про функції Збройних Сил України та інших військових формувань, їх характерні особливості;
- засвоєння основ захисту України, цивільного захисту, домедичної допомоги, здійснення психологічної підготовки учнівської молоді до захисту України;
- підготовка учнів до захисту України, професійної орієнтації молоді до служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, визначених чинним законодавством, до захисту життя і здоров'я, забезпечення власної безпеки і безпеки інших людей у надзвичайних ситуаціях під час воєнного часу.

На основі визначених головної мети і завдань та відповідно Державного стандарту предмет вивчався за трьома змістовими лініями:

- основи військової справи та військово-патріотичне виховання;
- основи попередження і захисту у надзвичайних ситуаціях;
- основи медичних знань, надання першої допомоги.

1. Кадрове забезпечення здійснюється двома учителями-предметниками:

№ з\п	ППП учителя	Педагогічне навантаження	кваліфікація	Курсова перепідготовка	Атестація	Стаж на посаді вчителя

						«Захист України»
1	Абрамчук Олексій Миколайович	10-А, 10-Б класи – по 1,5 год; 11 кл.- 1,5 год Усього: 4,5 години	Учитель трудового навчання та інформатик и <i>Старший солдат, військова спеціальніс ть - стрілець</i> Спеціаліст «першої кваліфікаці йної категорії»	Свідоцтво ПК 02139771 24500-23 від 28 лютого 2023 року, обсяг 156 годин (5,2 кредитів ECTS), навчався на курсах ПК за спеціальніс тю вчитель предмету «Захист України», при СОППО	2019	2 –й рік
2	Пилипенко Людмила Володимирі вна	10-А, 10-Б класи – по 1,5 год; 11 кл.- 1,5 год Усього: 4,5 години	Учитель біології <i>Рядова, фельдшер середнього медичного персоналу</i> Спеціаліст «першої кваліфікаці йної категорії»	Свідоцтво ПК 02139771 17101-20 від 02 жовтня 2020 року, обсяг 156 годин (5,2 кредитів ECTS), навчався на курсах ПК за спеціальніс тю вчитель	2021	3-й рік

				фізичної культури, трудового навчання, креслення, предмету «Захист України», при СОППО		
--	--	--	--	--	--	--

2. Науково-методична проблема роботи педагогічних працівників:

- Абрамчук Олексій Миколайович, методична проблема «Розвиток ключових життєвих компетентностей учнів на уроках предмету «Захист України» шляхом упровадження інноваційних технологій»;
- Пилипенко Наталія Володимирівна «Формування в учнів стійкої мотивації щодо збереження власного здоров'я, використання засобів фізичного виховання в організації здорового способу життя; гармонійний розвиток природних здібностей та психічних якостей особистості учня».
 - Абрамчук Олексій Миколайович - лауреат (II місце) першого туру всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2023», (дипломами II ступеня).

3. Адміністрація закладу питання щодо стану викладання предмету «Захист України! Тримає на контролі:

Наказ від 01.09.22 № 121-ОД «Про проведення навчань з надання допомоги»

Наказ від 01.09.22 №148-ОД Про організацію викладання предмету «Захист України» у закладі освіти у 2022-2023 навчальному році»

- Наказ від 20.01. 2023 № -ОД «Про результати перевірки ведення класних журналів 5-11-х класів у I семестрі 2022/2023 навчальному році»

- Наказ від 31 січня 2023 №23-ОД «Про організацію та проведення навчально-польових занять з учнями 11 класу у 2022/2023 навчальному році»

- Наказ від 03.05 2023 №65-ОД «Про підсумки проведення навчально-польових занять з учнями 11 класу у 2022/2023 навчальному році»

5. Навчально-матеріальна база:

- кабінет/класна кімната з предмету «Захист України»

Згідно Типового переліку засобів навчання та обрання для навчальних кабінетів предмета «Захист України» закладів освіти, які забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти (наказ МОН України від 13.12.2021 №1357) маємо:

п.1 Обладнання загального призначення

меблі – 100%

п.2 Пристосування – 0%

п.3 Засоби навчання

- спеціалізоване навчальне обладнання та обладнання тренажу- 0%;

п.4 Прилади – 0%;

п.5 Спорядження

маємо: 1) кари́мат (килимoк) – 10 шт (66% від орієнтовної кількості)

2) магазин автомата 7,62; 5,45 – 1 (20% від орієнтовної кількості)

3) проти́газ фільтрувальний – 2 (7%-10% від орієнтовної кількості)

п.6 Моделі (макети) – 0%

п.7 Матеріали (перев'язувальні)

-Бинт еластичний (різні розміри та види)- 2шт. (10% від орієнтовної кількості);

- Бинт марле́вий медичний нестерильний -10шт (100% від орієнтовної кількості);

- Вата компресна (100 г у пачці) – 2 шт. (50% від орієнтовної кількості);

- Шпилька англійська -15 шт. (100% від орієнтовної кількості)

п.8 Інструменти та пристосування

-Джгут крово́спинний гумовий- 1 шт. (50% від орієнтовної кількості)

У наявності стенди: «Загально́військо́ва підготовка», «Вогне́ва підготовка», «Такти́чна підготовка»; «Домеди́чна підготовка»;

У наявності стенди плакати і таблиці: «Державний пра́пор Украї́ни», «Державний гі́мн Украї́ни», «Ма́лий державний герб Украї́ни, Військо́ва прися́га, Зако́н Украї́ни «Про загальний військовий обов'язок і військо́ву службу́», Структу́ра Збро́йних Сил Украї́ни;

У наявності об'єкти навчально-матеріальної бази: стройовий майданчик для проведення занять зі стройової підготовки, заходів з військово-патріотичного виховання учнів, урочистих заходів; місце для метання ручних гранат; кімната для зберігання зброї.

Заняття з предмету «Захист України» проводилися впродовж навчального року у дистанційному форматі (з віртуальним представленням класної кімнати з предмету «Захист України», спортивної зали, спортивного майданчику та ін.). Також навчальні заняття з предмету здійснювалися на базі ДНЗ «Глухівське вище професійне училище», а саме при Центрі військово-патріотичного виховання. Учні мали можливість віртуально пройти заняття у центрі з: фізичної, тактичної, вогневої та медичної підготовки. Заняття з юнаками та дівчатами проходили в сучасному інтерактивному тирі. Учителями-предметниками проведені практичні вправи з лазертагами, з пневматичною зброєю та іншим матеріально-технічним забезпеченням. Учителі використовують на уроках оновлену теоретичну базу центру: нові підручники, плакати та стенди.

1. Учителями-предметниками Дотримуються правил ТБ (у наявності інструкції з ТБ на уроках предмету «Захист України», журнал інструктажів зі здобувачами освіти на уроках з предмету «Захист України», у журналі наявні підписи учнів та вчителів, інструктаж з ТБ передбачає своєчасне проходження двічі на рік (вересень та лютий місяці, але під час проведення навчально-польових тренувань/зборів – обов'язково (квітень 2022 р., березень 2023 р.).
 - Наказ від 25 січня 2023 №20-ОД «Про затвердження інструкції з охорони праці».

9. Результативність навчання з предмету «Захист України»

Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти у 2021/2022 та 2022/2023 навчальних роках передбачено на вивчення предмета «Захист України» у 10 – 11-х класах (рівень стандарт) – по 1,5 години на тиждень, окремо для юнаків («Захист України») та дівчат (Захист України. Основи медичних знань), 53 години, з них 18 годин – навчально-польові заняття.

- Наказ по закладу від 07.06.2022 №99-ОД «Про оглядовий контроль щодо виконання навчальних планів та програм у 5-11-х класах за 2021-2022 навчальний рік»;

- Наказ по закладу від 30.12.22 № 212-ОД «Про підсумки виконання навчальних планів і програм за I півріччя 2022-2023 навчального року»;

- Наказ по закладу від 31.05.2023 №__-ОД «Про підсумки викладання стану предмету «Захист України» у 2022/2023 навчальному році».

Предмет «Захист України» у 2022/2023 навчальному році у закладі викладався відповідно до потижневого плану по 1,5 години на тиждень. Вивченням предмета «Захист України» охоплено 64 учнів. За результатами оцінювання опанування змісту предмета становить:

Рівень навчальних досягнень учнів з предмету «Захист України» занесені до таблиці:

2021-2022н.р.	Клас	Кіл-ть учнів	В	%	Д	%	С	%	П	%	С.б.
юнаки	10	12	5	42	7	58	-		-		8,8
дівчата	10	9	4	44	5	56	-		-		8,9
Усього 10 клас		21	9	43	12	57					8,9
юнаки	11-А	14	11	79	3	21	-		-		9,6
дівчата	11-А	8	8	100	-		-		-		10
Усього 11-А клас		22	19	89	3	11					9,8
юнаки	11-Б	4	4	100	-		-		-		10
дівчата	11-Б	14	14	100	-		-		-		10
Усього 11-Б клас		18	18	100							10
Усього 11-ї класи		40	37	94	3	6					9,9
2021-2022 н.р.		61	46	75	15	25					9,9
2022-2023н.р.											
юнаки	10-А	7	1	14	3	43	3	43			7
дівчата	10-А	13	9	69	4	31	-		-		9,4
Усього 10-А клас		20	10	41	7	37	3	22			8,2
юнаки	10-Б	7	1	14	5	72	1	14			7,9
дівчата	10-Б	17	14	82	3	18	-		-		9,4
Усього 10-Б клас		24	15	48	8	45	1	7			8,7
юнаки	11	11	6	55	4	36	1	9			8,8
дівчата	11	9	7	78	1	11	1	11			9,2
Усього 11 клас		20	13	67	5	24	2	10			9,0
2022/2023 н.р.		64	38	59	20	32	6	9			9,1

Протягом навчального року заняття проводились на організаційному та методичному рівні, в умовах воєнного часу, у дистанційному режимі.

Теоретичні заняття мали лекційний характер, на практичних заняттях використовувались схеми приладів, способи техніки виконання, тренувальні вправи.

Упродовж лютого, березня, квітня місяців учителям–предметниками проведено навчально-польові тренування для учнів 11 класу та в зв'язку із веденням воєнного стану з використанням інтернет-джерел.

З учнями було проведено навчальні заняття з вогневої підготовки, висвітлено питання організації побуту військовослужбовців, оснащення зброєю військовослужбовців та відділу, що здійснюють охорону Державного кордону, статутами збройних сил України. Під час навчально-польових зборів учні проходили навчання по тактичній, вогневій, домедичній підготовці, закріпили знання з цивільного захисту та захисту від вражаючих факторів зброї масового знищення. На практиці засвоїли обладнання вогневої позиції в обороні. Учні із захопленням та відповідальністю засвоїли ази військової служби.

Проте у викладанні предмета є низка недоліків:

- недостатньо ефективною є профорієнтаційна робота щодо пропаганди серед учнів військових професій, вступу випускників у навчальні заклади військового спрямування.

У цілому за підсумками 2022/2023 навчального року роботу з військово-патріотичного виховання визнати задовільною.

На підставі вищевикладеного,

РЕКОМЕНДУЮ:

1. Програму предмета „Захист України у 2022/2023 навчальному році вважати виконаною.

2. Учителям предмету „Захист України” Абрамчуку О.М. та Пилипенко Н.В:

1) організувати роботу щодо підготовки навчально-матеріальної бази предмета „Захист України” до нового 2023/2024 навчального року.

До 26.08.2023

2) спланувати роботу щодо вивчення стану викладання предмета „Захист України” у 2023/2024 навчальному році.

До 26.08.2023

3. Класним керівникам 9-х класів розробити і затвердити плани заходів, в основу яких покласти військово-патріотичне виховання молоді, піднесення престижу військової служби та професії захисника Вітчизни.

1.

До 01.09.2023

4. Проводити з юнаками 10-11-х класів військово-професійну орієнтацію, роз'яснювальну роботу щодо вступу випускників школи до військових ВНЗ України.

Упродовж 2023/2024

5. Забезпечити виконання всіх організаційних заходів щодо проведення навчально-польових занять з юнаками та дівчатами 11-х класів у 2023/2024 навчальному році.

Заступник директора з НВР

Лариса ШЕРШЕНЬ

**Доповідь з власного досвіду роботи з питання
«ОПРАЦЮВАННЯ ЗАДАЧ
НА РУХ У ПОЧАТКОВОМУ КУРСІ МАТЕМАТИКИ»**

Актуальним завданням удосконалення роботи початкової школи є підвищення якості навчання молодших школярів, зокрема підготовка їх до подальшого життя і навчання, формування уміння вчитися. Учень уміє вчитися, якщо він «сам визначає або приймає мету, поставлену вчителем, відповідно до неї планує і виконує необхідні дії, контролює та оцінює свої результати. Така розгорнутість характеризує сформовану навчальну діяльність, яка у молодшого школяра лише починає складатися». Щоб успішно просуватися вперед, учні початкових класів у співробітництві з учителем повинні оволодіти повним діапазоном загальнонавчальних умінь і навичок, серед яких розв'язування задач займає провідне місце.

Вивчення питань програми з математики пов'язане з розв'язуванням математичних задач. З одного боку, вони є важливим засобом формування в учнів математичних понять, запобігаючи формалізму у їх засвоєнні, а з другого боку, посилюють розвивальний ефект вивчення математики, впливаючи на розвиток математичного мислення учнів і їх оволодіння загальними прийомами міркування.

Задачі, як показало дослідження, складаються на основі матеріалів спостережень за явищами природи, практичної діяльності людей, математичних закономірностей, інколи за казковими, фантастичними сюжетами. Під час складання задачі, я вважаю, необхідно дотримуватися таких вимог: умова не повинна містити неправильні твердження, числові дані мають бути правдоподібними, реальними, умова і запитання мають бути пов'язані між собою.

Розв'язати задачу – означає встановити (розкрити, відшукати, побачити, пояснити) зв'язки між даними і шуканим числами, на основі чого дібрати потрібні арифметичні дії та їх порядок виконання, знайти результати дій, а потім відповісти на запитання задачі. Основне, на що варто акцентувати увагу, що відповідь задачі не відгадується, а знаходиться при виконанні потрібних дій (операцій). У процесі розв'язування задачі треба вміти пояснити (розказати), які дії і над якими числами варто виконати, в якому порядку і чому саме такі для знаходження шуканого числа (відповіді на запитання задачі).

Досвід роботи показав, що саме через задачі передбачається засвоєння елементів математичної теорії: зміст арифметичних дій, властивості арифметичних дій взаємозв'язок між результатом і компонентами арифметичних дій, кількісні відношення між числами. За допомогою задач формується уявлення про величини, їх одиниці зв'язок між величинами. Окремою групою виступають задачі з величинами: ціна, кількість, вартість; час, швидкість, відстань; довжина, ширина, площа. Ці задачі сприяють усвідомленню пропорційної залежності між величинами, розширюють

пізнавальний досвід дітей, допомагають застосовувати здобуті знання в практичній діяльності.

Формування навичок розв'язувати задачі зводиться до планомірного і систематичного опрацювання тих окремих умінь, з яких складається загальне уміння – розв'язувати задачу. Тут передбачено формування вмінь слухати задачу, повторити її детально або своїми словами, визначити відомі і невідомі величини, проаналізувати зміст задачі, зобразити задачу у вигляді малюнка, схеми, правильно здійснити вибір дії для розв'язування задачі та обґрунтувати її, розв'язати задачу, зробивши відповідні записи, перевірити правильність розв'язання.

У процесі розв'язування задачі формуються уміння учнів правильно міркувати, висловлювати обґрунтовані судження і вибирати відповідно дії розв'язання. Поряд із розв'язуванням готових задач, вважаю потрібне навчання учнів складати задачі (за малюнком, за виразом, за коротким записом, за таблицею, за схемою).

Аналізуючи систему задач на рух у початковому курсі математики, стає зрозуміло, що добір і розподіл задач за класами у програмі з математики здійснено з урахуванням доступності та доцільності для оволодіння математичним змістом. У програмі розроблено відповідні вимоги до кінцевих навчальних результатів згідно з визначеними основними функціями задач.

Відповідно до програми, розробленої Л.І. Кочиною та Н. Листопад [28], у 4 класі учні вивчають складені задачі на 2–4 дії, удосконалюють загальні прийоми розв'язування задач. При цьому учень розв'язує прості задачі на знаходження швидкості руху, відстані, часу; розв'язує задачі на знаходження середнього арифметичного; розв'язує задачі на пропорційне ділення; розв'язує задачі на знаходження невідомого за двома різницями; розв'язує задачі на 2–4 дії, що по-різному скомбіновані із простих задач вивчених видів; уміє складати план розв'язування складеної задачі; записує розв'язання задачі з поясненням і без пояснення; складає задачі за даним рівнянням і виразом; складає вирази для розв'язування задач з буквеними даними. Усі ці етапи та особливості стосуються і розв'язування задач на рух – особливий тип задач, що містять опис процесу руху двох тіл, що переміщуються в одному чи різних напрямках. Відповідно до освітньої програми ці задачі вводяться для опрацювання у 4 класі.

Учителі початкових класів, знаючи методику роботи над задачами на рух, далеко не завжди можуть досягнути позитивних результатів у практиці своєї роботи.

Постає питання: які ж причини?

З метою вивчення даного виклику було проведено спостереження, бесіди з учителями та учнями на предмет вивчення стану сформованості вмінь молодших школярів розв'язувати задачі на рух, визначення готовності вчителів і учнів працювати з такими задачами і причини, які цьому заважають.

У результаті дослідження було встановлено, що складність у роботі над цим видом задач у досягненні бажаних результатів пов'язана із недостатньою кількістю задач, поданих у підручнику для 4 класу, і потребі методичної допомоги.

У підручнику з математики для 4 класу спочатку вводяться прості задачі на рух, далі – складені, і нарешті – задачі з типовим конкретним сюжетом: задачі

на зустрічний рух, рух у протилежних напрямках; рух в одному напрямку. Вивчення задач цього виду є засобом формування у молодших школярів поняття руху, його різновидів та напрямків, а також понять «швидкість», «час» і «відстань». Розв'язуванню задач на рух передують тривала робота з розв'язування простих та складених задач на знаходження швидкості, часу та відстані.

У підручнику з математики для 4 класу (Богданович М.В. Математика: Підручник для 4 кл. чотириріч. поч. шк. – К.: Освіта, 1994. – 226 с.) виділяють такі види задач на рух:

- 1) задачі на знаходження відстані ;
- 2) на знаходження швидкості ;
- 3) на знаходження часу .

У програмі з математики (авт. Кочина Л.П., Листопад Н.П.) посилання на задачі на рух відсутні, проте ці задачі широко представлені в авторському підручнику. У вказаному підручнику, у розділі 4 окремо виділено підрозділ «Швидкість. Час. Відстань», де зосереджена основна кількість задач на рух .

На нашу думку, система задач на рух в обох підручниках з математики для 4 класу не є бездоганною. У чинному підручнику з математик (авт. Л. Кочина) спостерігається диспропорційність у кількості задач на рух в одному і протилежних напрямках (останніх значно менше).

У підручнику з математики (авт. М. Богданович) простих задач і задач на дві дії достатня кількість. Задач на рух у протилежних напрямках теж досить. А задач на рух в одному напрямку є лише одна, та ще й з трьома запитаннями. На наш погляд, варто було включити в систему задач на рух більше задач цього виду та розглянути всі взаємообернені задачі цього виду (задачі, де невідома відстань; невідома одна з швидкостей; невідомий час руху до зустрічі).

Аналіз навчальних програм та підручників з математики дає змогу стверджувати, що під час роботи над задачами на рух в учнів формуються такі основні поняття: зустрічний рух (швидкість зближення, час зближення); рух у протилежних напрямках (швидкість віддалення, час віддалення); рух в одному напрямку (швидкість зближення (віддалення), час зближення (віддалення); рух за течією чи проти течії (власна швидкість плавзасобу, швидкість плавзасобу за течією, швидкість плавзасобу проти течії, швидкість зближення і час зближення, швидкість віддалення і час віддалення); середня швидкість руху.

Вміння розв'язувати задачі на рух є необхідною умовою особистісного та суспільного розвитку людини оскільки вони високоефективні у перспективі.

Розкриттю розумових особливостей кожного учня в початковій школі значною мірою сприяє розв'язування задач. Загальновідомо, що вивчення математики є одним з найкращих способів розвитку й тренування розумових здібностей людини. Математика дисциплінує розум, спрямовує думки, розвиває пам'ять, фантазію, образне мислення, відчуття краси, адже математика – це мистецтво чесне, незадрісне і всім легко зрозуміле, разом з тим і багатокорисне.

Список використаних джерел

1. Бантова М.О. Методика викладання математики в початкових класах. К.: Вища школа, 1982. 288 с.
2. Басангова Р.Е. Стимулювання пізнавальної діяльності учнів в ході розв'язування задач. Поч. школа. 1989. №1. С. 40–44.

- 3.. Богданович М.Б. Дидактичний матеріал з математики для 3-го класу. К.: Рад. школа, 1977. 34 с.
4. Василенко І.З. Методика викладання математики в початкових класах. К.: Просвіта, 1971. 376 с.
5. Газдун М.І. Як учити молодших школярів розв'язувати задачі. Поч. школа. 1988. №11. С. 70–72.
6. Заїка А., Богданович М. Учням про задачу і процес її розв'язування. Початкова школа. 2000. №11. С. 28–29.
8. Король Я.А. Математика в початкових класах: Культура усного і писемного мовлення. Тернопіль: Навч. книга. Богдан, 2000. 160 с.

Шевченко О.О., учитель початкових класів